

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/84/2024
Identifikačné číslo spisu:	6120234206
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120234206.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D. N., narodeného S., 2/ D. N., narodeného S., 3/ K. I., narodenej S., 4/ G. E., narodenej S., 5/ G. F., narodenej XS., zastúpených JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., s.r.o., advokátom, Košice, Kováčska 28, IČO: 52858774, proti žalovanému Mestu Košice, Košice, Trieda SNP 48/A, IČO: 00691135, o zaplatenie 215,76 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-26 C/14/2020, o odvolaní žalobcov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. januára 2024 sp. zn. 5Co/18/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému proti žalobcom 1/ až 5/ nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 5/ (ďalej len „žalobcov“), rozsudkom z 30. januára 2024 sp. zn. 5Co/18/2023 potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice II z 12. októbra 2022, č. k. 26C/14/2020-255 o zamietnutí žaloby a priznaní nároku na náhradu trov konania žalovanej; žalovanému proti žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní vec právne posúdil podľa § 123 OZ, § 1 ods. 1, 2, § 2 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, 2 z. č. 66/2009 Z. z., § 43a ods. 1, § 43a ods. 3 z. č. 50/1976 Zb., § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 128 ods. 2 OZ, čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy SR a nestotožnil sa s argumentáciou strany žalobcov, že na túto právnu vec nie je možné aplikovať z. č. 66/2009 Z. z., z dôvodu, že D. K. (tiež „D. K.“) je verejná zeleň. D. K. predstavuje plochu verejnej zelene, ale aj spevnené plochy chodníkov a športovísk, v zmysle ustanovení stavebného zákona je oddychovým parkom, teda inžinierskou stavbou a žalovanému vzniklo zákonné vecné bremeno vo verejnom záujme k pozemkom pod stavbou dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2009. Obsahom tohto práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je držba a užívanie pozemku pod stavbou. Je teda zrejmé, že na strane žalovaného sa nejedná o bezdôvodné obohatenie, nakoľko žalovaný, resp. obyvatelia ako verejnosť, užívajú sporné parcely v súlade s právnym poriadkom na základe právneho dôvodu, ktorým je zákonné vecné bremeno. Podľa

názoru súdu prvej inštancie nie je sporné, že vlastníkom D. K. ako mestského parku je žalovaný a tento park sa nachádza na pozemkoch vo vlastníctve žalobcov. Pre posúdenie, či žalovanému vzniklo 1. 7. 2009 právo zodpovedajúce vecnému bremenu v zmysle § 4 ods.1 z. č. 66/2009 Z. z. považoval súd za relevantný spôsob nadobudnutia vlastníctva tejto inžinierskej stavby žalovaným. Podmienkou vzniku zákonného vecného bremena je, že stavba prešla do vlastníctva žalovaného z vlastníctva štátu na základe zákona o majetku obcí. Tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s výkladom z. č. 66/2009 Z. z. tak, ako ho vyložila strana žalobcov. Cieľom zákona je usporiadať doteraz neusporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami, ktoré boli delimitované na obce a vyššie územné celky v rámci reformy verejnej správy. Podľa z. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, z. č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách, z. č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov sa obce a vyššie územné celky stali vlastníkami stavieb. Primerane podľa tohto zákona budú môcť byť usporiadané aj pozemky, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál vo vlastníctve obce alebo verejná zeleň. Z uvedeného, je podľa názoru súdu prvej inštancie zrejmé, že zákon nevylučuje ex lege zriadenie zákonného vecného bremena aj na pozemkoch na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál, alebo verejná zeleň. Zákon hovorí, že aj takto zaťažené pozemky je možné usporiadať v zmysle z. č. 66/2009 Z. z.. Súd prvej inštancie ustálil, že D. K. je oddychový park, na ktorom sa okrem iného nachádza aj verejná zeleň, spĺňa definíciu inžinierskej stavby, a teda stavby ako takej, čím by mali byť pochybnosti o aplikácii z. č. 66/2009 Z. z. vylúčené. Súd prvej inštancie sa nestotožnil ani s ďalšou námietkou žalobcov a to, že vecné bremeno nemohlo vzniknúť aj z dôvodu, že D. K. nespĺňal podmienku povolenia platných právnych predpisov a súd nemôže automaticky predpokladať, že ide o legálny park, keďže žalovaný nepredložil stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie. Súd prvej inštancie skonštatoval, že je pravdou, že žalovaný nepredložil súdu stavebné povolenie inžinierskej stavby D. K. s odôvodnením, že nevie vzhľadom na časový odstup uvedené dohľadať. Vzhľadom na to, že ide o stavbu riadne a dlhodobo užívanú ako oddychový park možno usudzovať, že stavba je povolená. Žalobcovia neuviedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod domnievať sa, že D. K. je nelegálnou stavbou, vznikla a užíva sa bez potrebných povolení. V tejto súvislosti súd prvej inštancie dal do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR 5Cdo/71/2008. Vychádzajúc z aktuálnej rozhodovacej praxe súdov, predovšetkým Najvyššieho súdu SR je finančná náhrada za vznik vecného bremena zásadne jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia (2Cdo/194/2018 z 26. 8. 2019, 1Cdo/99/2019 z 26. 1. 2022). Vychádzajúc z argumentácie obsiahnutej z citovaných rozhodnutí súd prvej inštancie prijal záver o nemožnosti priznania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva opakovane až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom upraveným z. č. 66/2009 Z. z.. Žalovaná vzniesla voči nároku uplatnenému v žalobe námietku premĺčania. Súd prvej inštancie túto posúdil podľa § 100 ods. 1, 2, § 101 OZ a konštatoval, že ak odplata za zriadenie vecného bremena má povahu jednorazového plnenia a zákonné vecné bremeno vzniklo v zmysle z. č. 66/2009 Z. z. 1. 7. 2009 v súlade s § 101 OZ si vlastník pozemku nárok na odplatu mohol uplatniť v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 1. 7. 2012 v prípade, že tak neurobil jeho právo sa premĺčalo a po vznesenej námietke premĺčania žalovanou stranou súd prvej inštancie nemohol nároku žalobcov vyhovieť. Pokiaľ zákonné vecné bremeno vzniklo „in rem“ s vecou prešlo na nového vlastníka a nový vlastník vstúpil do práva povinnosti predchádzajúceho vlastníka. Na vznesenú námietku premĺčania nebolo možné žalobou uplatnený nárok priznať, súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol.

1.2. Odvolací súd uviedol, že odvolaniu nebolo možné vyhovieť, keďže rozsudok je vo výroku vecne správny, preto ho odvolací súd potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce je aj odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP), ktoré dáva odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom konania. Na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku (§ 387 ods. 2 CSP) uviedol, že sa stotožňuje so správnymi skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie o vzniku vecného bremena v prospech žalovaného k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcu, na ktorých sa nachádza park K., v zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z., za ktoré žalobcovi patrí jednorazová náhrada a túto si mohol uplatniť do troch rokov od účinnosti zákona, t. j. do 1. 7. 2012. Rovnako sa odvolací súd stotožňuje aj so záverom súdu o dôvodne vznesenej námietke premĺčania uplatneného nároku zo strany žalovaného, vrátane jeho záveru, že z obsahu spisu nevyplývajú žiadne okolnosti, pre ktoré by sa na takto vznesenú námietku premĺčania nemalo prihliadať.

1.3. Podstatou odvolacích námietok žalobcov je nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, keď aplikoval v prejednávanej veci zák. č. 66/2009 Z. z., ktorý sa podľa nich na prejednávanú vec nevzťahuje, pretože k pozemkom v ich podielovom spoluvlastníctve nevzniklo vecné bremeno, keďže na nich nie je žiadna stavba. Argumentujú tým, že na dotknutých pozemkoch je verejná zeleň a vo vzťahu k pozemkom, na ktorých sa nachádza verejná zeleň (§ 1 ods. 2 zák. 66/2009 Z. z.), nevzniklo vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 cit. zák., ktoré vzniklo iba k pozemkom zastavaným stavbami v zmysle § 1 ods. 1 cit. zákona. Uplatňuje si preto vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného, ktoré vzniká užívaním jeho pozemkov bez právneho dôvodu a bez akejkoľvek finančnej úhrady. Pre prípad, že by odvolací súd mal za to, že D. K. je stavbou, argumentujú tým, že nejde o stavbu povolenú, pretože žalovaný nepredložil územné rozhodnutie, ani stavebné povolenie, či kolaudačné rozhodnutie. Nakoniec argumentujú tým, že aj keby išlo o priznanie náhrady za vzniknuté vecné bremeno, táto má byť opakovaná, poukazujúc na konštantnú, viac ako desať rokov pretrvávajúcu prax okresných a krajských súdov.

1.4. Vzhľadom na spornosť charakteru žalobou uplatneného nároku súd správne skúmal, či k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov vzniklo vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z. z. a z vykonaného dokazovania správne uzavrel, že na dotknutých pozemkoch sa nachádza D. K., slúžiaci na športovorekreačné využitie, ktorý je inžinierskou stavbou - oddychovým parkom podľa § 43a ods. 3 písm. p) zák. č. 50/1976 Zb.. Ide teda o stavbu v zmysle § 1 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z., z vykonaného dokazovania uzavrel, že ide o stavbu povolenú, a preto k pozemkom pod touto stavbou vzniklo v prospech žalovaného vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z.. Nesporným v konaní bolo, že žalovaný nadobudol túto stavbu - D. K. v zmysle zák. č. 138/1991 Zb. na základe delimitačného protokolu. Zároveň sa súd správne vyporiadal aj s otázkou, že v prípade, že by D. K. nebolo možné považovať za stavbu v zmysle § 1 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z., ale išlo by o verejnú zeleň podľa § 1 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z. z., aj k pozemkom podľa § 1 ods. 2, teda k pozemkom, na ktorých je verejná zeleň a prešla do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu, vzniklo zákonné vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z.. Aj podľa názoru odvolacieho súdu primeranú aplikáciu z. č. 66/2009 Z. z. na pozemky podľa § 1 ods. 2 nemožno zúžiť iba na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, keďže zákon nevyklučuje zriadenie zákonného vecného bremena aj k pozemkom podľa § 1 ods. 2 cit. zákona. Usporiadanie vlastníckych vzťahov v zmysle § 2 zák. č. 66/2009 Z. z. je poskytnutie náhradného pozemku vlastníkovi pozemku pod stavbou zámennou zmluvou alebo usporiadanie v konaní o pozemkových úpravách. Do času takéhoto definitívneho usporiadania vlastníckych vzťahov však zákonodarcu usporiadal vlastnícke vzťahy k pozemkom v zmysle § 1 ods. 1, 2 cit. zák. tak, že k nim zriadil v zmysle § 4 cit. zák. vecné bremeno. Niet žiadneho rozumného dôvodu, prečo by do času trvalého usporiadania vlastníckych vzťahov nemalo vzniknúť zákonné vecné bremeno aj k pozemkom v zmysle § 1 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z. z., a prečo by mal vo vzťahu k nim existovať odlišný režim oproti pozemkom podľa § 1 ods. 1 cit. zák.. Keďže zákonodarcu v § 1 ods. 2 cit. zák. upravil primerané použitie zákona aj na pozemky, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, postavil ich tak na roveň pozemkov, na ktorých sa nachádzajú stavby v zmysle § 1 ods. 1 cit. zák., a teda niet dôvodu pre iný režim pozemkov, na ktorých sa nachádza verejná zeleň oproti pozemkom, na ktorých sa nachádza stavba. Aj vo vzťahu k pozemkom, na ktorých sa nachádza verejná zeleň, teda vzniklo po splnení ostatných zákonom stanovených podmienok zákonné vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 cit. zák., ako to správne uzavrel súd prvej inštancie.

1.5. Otázka náhrady za zákonné vecné bremeno bola už opakovane jednotne riešená v rozhodnutiach odvolacích súdov (6Co/78/2022, 6Co/197/2022) a v prejednávanej veci niet dôvodu sa od tejto rozhodovacej praxe odkloniť. S prihliadnutím na vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odvolací súd konštatuje, že v prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zák. č. 66/2009 Z. z. patrí žalobcom jednorazová náhrada. Vychádzajúc z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 8/2016 je uverejnené rozhodnutie najvyššieho súdu zo 14. apríla 2016, sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré rieši nárok na finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 z. č. 182/1993 Z. z., pričom na tento nárok má právo iba pôvodný vlastník pozemku, v súdnom konaní ho môže úspešne uplatniť iba v zákonom stanovenej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od účinnosti tohto zákona. Aj podľa § 4 ods. 1 z. č. 66/2009 Z. z. takisto zo zákona vzniká aj vlastníkovi pozemku povinnosť strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, a to do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Finančná náhrada za

vznik vecného bremena je jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Vlastníci predmetných pozemkov si mohli uplatniť náhradu za uvedené vecné bremeno, avšak len v zákonom stanovenej lehote, a to do troch rokov (§ 101 OZ) od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. od 1. septembra 2009 (do 01. septembra 2012). Aj v tejto časti je napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie plne v súlade s rozhodovacou praxou všeobecných súdov. Žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobou doručenou súdu dňa 17. 6. 2020, teda po uplynutí stanovenej lehoty, preto odvolací súd potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu, ktorý prihladol na žalovaným vznesenú námietku premlčania, a žalobu žalobcov v celom rozsahu 215,76 eura s príslušenstvom z dôvodu premlčania zamietol.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (vo výroku o 215,76 eura s príslušenstvom) podali žalobcovia dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), t. j. odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal s ich pre vec podstatnými tvrdeniami v odvolaní (týkajúce sa porušenia princípu právnej istoty, vzniku vecného bremena, povolenia stavby podľa platných predpisov, rozporu s dobrými mravmi, nároku na opakujúcu náhradu v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z.). Žalobcovia požadovali peňažné plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia, nie náhrady za vecné bremeno, ktoré ani nevzniklo. Žalobcovia vychádzali z právnej istoty a legitímneho očakávania v čase podania žaloby a z dovtedajšej judikatúry, že náhrada za vecné bremeno je opakujúca. Žalobcovia nesúhlasili s názorom, že premlčacia doba za odplatu pri vecnom bremene začína plynúť odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z.. Podľa názoru žalobcov taká lehota v ich prípade začala plynúť od okamihu, kedy sa dozvedeli z právoplatného rozhodnutia v tomto spore, že náhrada je jednorazová. Dovolať dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzili tak, že v danom prípade ide o špecifický prípad, ktorý najvyšší súd vo svojej judikatúre neriešil ani nezodpovedal. V tejto súvislosti formulovali právne otázky i odpovede: Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch na ktorých sa nachádza verejná zeleň? Nie. Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch na ktorých sa nachádza stavba, ktorá nie je povolená podľa platných predpisov? Nie. Je námietka premlčania vznesená žalovaným voči pôvodným vlastníkom pozemkov v rozpore s dobrými mravmi? Áno. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

3. Žalovaný považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za správne a vydané v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, napr. 8Cdo /17/2019, 1Cdo/171/2021, 5Cdo/116/20217, 4Cdo/102/2022, III. ÚS 621/2023, (a teda i princípom právnej istoty), navrhol dovolanie odmietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolať súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Podľa § 422 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

6. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

7. Citované ustanovenie § 422 ods. 1 CSP obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok

minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. V prípade príslušenstva pohľadávky sa prípustnosť dovolania odvíja od rovnakých limitov, ako pri istine.

8. V danom prípade piati žalobcovia podali na súde prvej inštancie žalobu v roku 2020. Výška minimálnej mzdy v roku 2020 bola ustanovená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 324/2019 Z. z. sumou 580 eur; desaťnásobok tejto sumy je 5.800 eur, dvojnásobok tejto sumy je 1.196 eur. Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa týka peňažného plnenia neprekračujúceho výšku desaťnásobku i dvojnásobku minimálnej mzdy v čase podania žaloby (215,76 eura < 5.800 eur; 215,76 eura < 1.196 eur).

9. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobcov je v danom prípade vylúčená ustanovením § 422 ods. 1 písm. a) a b) CSP, dovolací súd neskúmal, či rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorá dovolacím súdom ešte nebola riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Vzhľadom na procesnú neprípustnosť dovolania žalobcov nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu, či napádaný rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov v zmysle § 421 ods.1 písm. b) CSP smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

11. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

11.3. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných

procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajú v podstate nesprávne právne posúdenie veci súdmi v otázke nemožnosti aplikácie zákona č. 66/2009 Z. z. na tento prípad, nenaplnenia predpokladov § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. ohľadom vzniku vecného bremena a iné. Nesprávnym právnym posúdením veci ale nemožno úspešne uplatniť ani vymedziť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Pre takýto prípad je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (viď R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/185/2021, 9Cdo/3/2023). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

13.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

13.2. Podľa odvolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a (potvrdzujúcim) rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci sa odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci. Podľa názoru odvolacieho súdu sa súdy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď body 8.1. až 16.6. rozsudku odvolacieho súdu v spojení s bodmi 33. až 47. rozsudku súdu prvej inštancie) a dali zrozumiteľné a právne postačujúce odpovede na odvolacie námietky žalobcov (porovnaj body 11.1. až 11.3. vo vzťahu k bodom 13.1. až 14.4. a bodmi 15. až 16.6. rozhodnutia

odvolacieho súdu). Odvolací súd vysvetlil prečo v danom prípade nešlo o bezdôvodné obohatenie, prečo medzi stranami vznikol právny vzťah vyplývajúci ohľadom vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z., prečo sa tu jedná o jednorázovú náhradu za zriadenie vecného bremena zo zákona, prečo námietka premĺčania žalovaného nebola považovaná za takú, ktorá odporuje dobrým mravom. Otázka (ne)správnosti vyslovených právnych záverov súdmi zostáva pri tomto dovolacom dôvode nedotknutá, ich zodpovedanie by prípadne (v prípade prípustnosti dovolania, čo nie je tento prípad) prichádzalo v úvahu pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd s poukazom na obsahovú stránku dôvodov rozhodnutí oboch sudov konštatuje, že tieto zhodne dospeli k záveru o premĺčaní žalobcom uplatnenej peňažnej náhrady za vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá sa poskytuje ako jednorázová náhrada v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (porovnaj napr. 9Cdo/13/2023 body 19.5.1. až 19.5.3.). V súlade s týmto názorom je právne irelevantné, že žalobcovia si predmetnú náhradu uplatnili podľa pôvodnej judikatúry vo forme tzv. opakovanej náhrady; z toho hľadiska nedôvodne namietajú porušenie princípu právnej istoty (resp. legitímneho očakávania). Práve retrospektívne účinky neskôr ustálenej judikatúry dovoľujú jej aktuálnu aplikáciu súdmi aj na skôr začaté konania. Vychádza sa z toho, že samotná zmena judikatúry sleduje požiadavku správnej aplikácie práva. [K tomu pozri 8MCdo/4/2014: ... judikatúra je právom v materiálnom zmysle, to so sebou prináša i povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenaruší oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zasadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva (rovnako aj v systéme common law) je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). Nový právny názor sa aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Nepripúšťa sa, aby na právne vzťahy z minulosti boli aplikované mylné právne názory. Zmena judikatúry sa deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. Retroaktivita sa spája s právnou normou, ako všeobecne záväzným (normatívnym) pravidlom, kde sa uplatňuje princíp zákazu retroaktivity (spätnej pôsobnosti). Judikatúra nie je samostatným, originálnym, ani normatívnym prameňom práva, akým je právna norma; judikatúra pôsobí vždy v súvislosti s prameňom práva, je jeho interpretáciou. Najvyššie súdy preferujú incidentnú retrospektívu s tým, že len v celkom špecifických prípadoch ochrany právnu istotu a legitímne očakávania adresátov právnej normy, spravidla pri aplikácii hmotnoprávnej normy (Bobek, M. Kühn, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace, 2. vydání, Praha: Auditorium, 2013, str. 148 a násl. a str. 159, 3Cdo/198/2017)].

13.3. Dovolací súd pripomína, že rozhodnutie súdu prvej inštancie tvorí s rozhodnutím odvolacieho súdu jeden celok a tak k nemu treba pristupovať. Pre takýto prípad je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (viď R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/185/2021, 9Cdo/3/2023). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Správnosťou právneho posúdenia veci sa dovolací súd pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP nemal možnosť zaoberať.

13.4. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

14. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanému ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinili žalobcovia (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanému žiadne preukázané trovy dovolacieho

konania nevznikli (R 72/2018).

15. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.